

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **R. B.**, bývajúceho v R., zastúpeného JUDr. L. J., advokátom v R., proti žalovanej **M. Š.**, bývajúcej v R., zastúpenej JUDr. J. P., advokátom v D., **o zaplatenie 467 500,-- Sk (15 518,16 eur) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Ružomberok pod sp.zn. 3 C 80/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 15. mája 2008 sp.zn. 9 Co 326/2007, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 15. mája 2008 sp.zn. 9 Co 326/2007 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Ružomberok rozsudkom z 10. novembra 2005, č.k. 3 C 80/2005-81 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 467 500,-- Sk s 9 % úrokom z omeškania zo sumy 467 500,-- Sk od 21. októbra 2004 do zaplatenia. Vo zvyšku konanie zastavil. Žalobcovi priznal náhradu trov konania vo výške 62 575,-- Sk. Mal za preukázané, že účastníci konania 1. decembra 1999 uzavreli zmluvu o pôžičke na sumu 500 000,-- Sk na dobu neurčitú a 30. mája 2000 ďalšiu zmluvu o pôžičke na sumu 750 000,-- Sk tiež na dobu neurčitú. V zmluvách si dohodli 4 % a 3 % mesačné úroky z požičaných súm (označené ako „provízia“) so splatnosťou 20 dní po uplynutí bežného mesiaca s tým, že s poslednou províziou sa zaplatí aj istina. Žalovaná uhradzovala od uzavretia zmlúv do októbra 2003. Súd sa nestotožnil s námietkou premlčania vznesenou žalovanou, pretože ide o zmluvu bez dohodnutého času plnenia, a teda premlčacia lehota začína plynúť deň po poskytnutí peňažných prostriedkov. Podľa súdu premlčacia doba ani nezačala plynúť. Rovnako sa nestotožnil s jej námietkou, že výška úrokov je v rozpore s dobrými mravmi. Podľa názoru súdu je výška úrokov limitovaná jedine tým, že nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi, úroky 48 % p.a. z 500 000,-- Sk a 36 % p.a. zo sumy 750 000,-- Sk v zmysle judikatúry nie sú v rozpore s dobrými mravmi. Žalovaná neunesla dôkazné bremeno, keď nepreukázala zaplatenie istiny v sume 1 250 000,-- Sk v októbri

2003, pričom čiastku 500 000,-- Sk mala vrátiť prostredníctvom manželky žalobcu (A. B.), ktorá toto vo svojej svedeckej výpovedi nepotvrdila. Žalovaná suma predstavuje vyčíslené úroky za mesiace november 2003 až september 2004, súd zároveň priznal úroky z omeškania. Vo zvyšnej časti na základe späťvzatia konanie zastavil. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 2. mája 2006, sp.zn. 23 Co 612/2005 zmenil rozsudok prvostupňového súdu vo výroku, ktorým vyhovel návrhu žalobcu tak, že návrh zamietol. Vo výroku zastavenia konania ostal rozsudok prvostupňového súdu nedotknutý. Žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania vo výške 111 558,-- Sk. Zmluvu posúdil ako absolútne neplatnú podľa § 51 O.z., keďže svojím obsahom odporuje účelu a obsahu zákona.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 19. septembra 2007, sp.zn. 3 Cdo 45/2007 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dospel k záveru, že skutkové zistenie, na základe ktorého odvolací súd vec právne posúdil, nebolo v odvolacom konaní podložené akýmkoľvek dôkazom. Odvolací súd tak k odlišným skutkovým zisteniam dospel len na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa. Podanie správy predsedom senátu alebo povereným členom senátu o doterajšom priebehu konania, čo je povinnosť odvolacieho súdu (§ 215 O.s.p.), vyjadrenie žalovanej, právnych zástupcov účastníkov a prednesy ich návrhov nemožno považovať za opakovanie, respektíve doplnenie dokazovania v zmysle § 122 O.s.p.

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 15. mája 2008 sp.zn. 9 Co 326/2007 v novom konaní rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým návrhu žalobcu vyhovel zmenil tak, že návrh žalobcu zamietol. Výrok o zastavení konania rozsudku prvostupňového súdu zostal nedotknutý. Žalobcu zaviazal nahradiť žalovanej trovy konania v sume 124 549,-- Sk. Po zrušujúcom rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky odvolací súd opätovne preskúmal vec v rozsahu mu danom ustanovením § 212 ods. 1 O.s.p. a po doplnení dokazovania oboznámením sa so zmluvami o poskytnutí finančných prostriedkov z 1. decembra 1999 a 30. mája 2000 (č.l. 31, 32, 33, 36, 37 spisu), zmluvou o pôžičke z č.l. 40, 41 a 42 spisu, ako i s vyjadreniami účastníkov na pojednávaní pred prvostupňovým súdom. Podľa názoru odvolacieho súdu prvostupňový súd pochybil, keď i napriek tvrdeniu žalobcu o uzavretí tzv. nepomenovaných zmlúv posudzoval jeho nárok ako dohodnuté úroky pri

peňažnej pôžičke podľa § 658 ods. 1 O.z. Žalobca jasne špecifikoval svoj návrh, keď sa jednoznačne domáhal nároku podľa nepomenovaných zmlúv podľa § 51 O.z., ktoré nemožno stotožňovať so zmluvou o pôžičke podľa § 657 O.z. Dospel k záveru, že uvedené zmluvy sú v zmysle § 39 O.z. neplatné, lebo ich účelom bolo obísť zákon v časti upravujúcej zmluvu o pôžičke (§ 657 a 658 O.z.). Ak žalovaná v priebehu konania z opatrnosti vzniesla námietku premlčania, vzhľadom na neplatnosť zmlúv ju súd považoval za bezpredmetnú. O trovách konania súd rozhodol podľa § 224 ods. 2 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal na podnet žalobcu generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie. Žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie rozhodnutie. Namietal, že rozsudkom krajského súdu boli porušené ustanovenia § 1 až 3 O.s.p., § 157 ods. 2 O.s.p., § 51 O.z., § 489 O.z., § 491 O.z., § 657 a 658 O.z. Vytkol odvolaciemu súdu, že vec nesprávne právne posúdil (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), keď len samotným poukazom na dohodu účastníkov zmluvného vzťahu o provízií uzatvorenej podľa § 51 O.z. za poskytnutie finančných prostriedkov negoval celé zmluvy o poskytnutí finančných prostriedkov zodpovedajúce svojím obsahom zmluve o pôžičke podľa § 657 O.z., pričom nepostupoval v súlade s § 491 ods. 2 O.z., v rámci postupu ktorého mohol a mal posúdiť výšku uplatnených provízií ako úrokov za pôžičku (§ 658 O.z.) z hľadiska ich primeranosti vo vzťahu k dobrým mravom. Odvolací súd tiež zaťažil konanie inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.), pretože z odôvodnenia jeho rozhodnutia nevyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami, ktorými sa spravoval pri hodnotení dôkazov, a právnymi závermi, ku ktorým dospel. Rozhodnutie je tak nepreskúmateľné. Najmä z neho nie je zrejmé, aký je vplyv dohodnutých provízií na platnosť celých zmlúv o poskytnutí finančných prostriedkov.

Žalovaná sa vo svojom písomnom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu stotožnila so závermi odvolacieho súdu, ktoré považuje za dostatočne odôvodnené. Navrhla mimoriadne dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.)

v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

Podľa § 213 ods. 2 O.s.p. ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Podľa § 213 ods. 3 O.s.p. ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám.

Odvolací súd po tom, ako mu vec bola Najvyšším súdom Slovenskej republiky vrátená na ďalšie konanie vo veci, nerešpektoval rozhodnutie dovolacieho súdu. Na odvolacom pojednávaní konanom 15. mája 2008 len za prítomnosti žalovanej a jej právneho zástupcu (žalobca a jeho právny zástupca sa ospravedlnili a dali súhlas na prejednanie veci v ich neprítomnosti) oboznámil podstatný obsah spisu, najmä napadnutý rozsudok z č.l. 89-99, zmluvy o poskytnutí finančných prostriedkov z č.l. 3, 31, 32, 36, zmluvu o pôžičke z č.l. 40-41, originály zmlúv o poskytnutí finančných prostriedkov a zmluvy o pôžičke z prílohovej obálky č.l. 42, zápisnice z pojednávania pred prvostupňovým súdom z č.l. 55-58, bol vypočutý právny zástupca žalovanej a žalovaná. Následne bol vyhlásený rozsudok.

Odvolací súd opätovne dospel k skutkovému a následne aj právnenému záveru opačnému voči tomu, ktorý na základe vykonaného dokazovania zaujal prvostupňový súd, bez toho, že by vykonal vlastné dokazovanie. Oprel sa o už existujúci spisový materiál a o vyjadrenia žalovanej a jej právneho zástupcu. Tieto úkony však nie sú ani opakovaním a už vôbec nie doplnením dokazovania vykonaného už prvostupňovým súdom v zmysle § 213 O.s.p., ale len prehodnotením dôkazov, ktoré, v rozpore so zásadou ústnosti a priamosti občianskeho súdneho konania, neboli vykonané pred odvolacím súdom. V tomto prípade nepostačuje, že účastníci mali možnosť sa k dôkazom vykonaným v prvostupňovom konaní vyjadriť, prípadne navrhnúť ďalšie dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Odvolací súd svojím rozhodnutím zakladá právne hodnotenie veci na základe nového skutkového stavu, a preto je povinný vykonať dokazovanie v rozsahu, z ktorého je možné tento nový skutkový stav vyvodiť.

Svojím postupom odvolací súd opätovne zaťažil konanie inou vadou, pričom už len existencia takejto vady má za následok, že rozhodnutie vo veci vydané v takomto konaní je nutné pokladať za nesprávne (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.).

Na základe vlastného odvolacieho konania nie je možné posúdiť správnosť zisteného skutkového stavu, pretože sa opiera výlučne o zhrnutie dôkazov vykonaných v konaní pred súdom prvého stupňa. Následne nemožno ani posúdiť, či tento právny záver, ku ktorému dospel, je alebo nie je správny, preto sa dovolací súd nezaoberal námietkou nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.) obsiahnutou v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky.

S ohľadom na uvedené, Najvyšší súd Slovenskej republiky vyhovel mimoriadnemu dovolaniu ako dôvodne podanému a napadnutý rozsudok Krajského súdu v Žiline zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.), pretože bol vydaný v konaní postihnutom inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. septembra 2010

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová